

пре търговиятъ, да въспре ржкодѣлнѣтъ майсторія? Ималъ ли е той правдѣ да удвои оскудно-то врѣмя съ едно сбръщаніе, което е имало за слѣдствие да възвыси цѣнѣтъ на стоки, едни години прѣди врѣмято дѣто умноженіето щяше ся произведе? Чини ни ся, това тѣй положено, въпросъ-тъ е разрѣшенъ.

Обаче что ще рече нѣкой, прѣкупецъ-тъ не ся благодарил само да прѣдвидва оскудность-тъ, и ако я прави сжщій съ по-сбръшено затичваніе на опытность-та си? Ако неа колоніалнѣ хранѣ, той я купува скупомъ, за да я направи по-сжнѣ, като я задържава за нѣколко врѣмя прѣди пазаря; ако захваща поголѣмото количество отъ нѣкои мѣстны произведенія, какъ вълна, памукъ, масла, вѣглища, жита; ако, за да издвигне още повече искусствѣтъ имъ стойность, той имъ съсипва едни чясть, спорядъ начина, что е станалъ прочютъ, на единъ народъ по-прѣкупецъ отъ колкото търговецъ, Холландезити, които, слѣдъ като завладѣха островы Молюкскы, съсипа врьдомъ по индійскій полуостровъ, освѣнъ на Амбоинъ и Банда, каранфилевы кореніе и мюскаскы орѣхчета, за да продава тыя миризливы нѣчта съ прѣголѣма цѣна? Отистина, за това послѣдне дѣло, има си мѣстото за хуленіе; обаче то ще бѣде слѣдствието на първити, които нѣ само ся управиха, нѣ още пріеха похвалѣ и насърдчеваніе.

Отистина, хората казватъ, че печялбата докарва добро на обществото, безъ да му бѣде вредителна: като купува стоки ефтино, тя въспира, изъ единъ пѣтъ, спаданіето на цѣны да достигнатъ единъ наркъ, който ще бѣде загубителенъ за производителя, и прѣголѣмото издвиганіе, което ще бѣде неизносно за трѣбителя. Това щяше бѣде истина, ако прѣкупецъ-тъ ся благодаряше, както прозорливый исправникъ на египетского фараона, да приготвева хранѣ въ спорно врѣмя за оскудныты години, и, кога стане гладъ, да продава стоки съ праведна цѣна, като задържи едни добывкѣ равнѣ съ заплащаніето на работа, за ползата, на влоговети и за разноскы на задържаніето. Обаче печялбата нѣма навикновеніе да ся отнася съ той начинъ; тя не щяше бѣде печялба, тя щяше бѣде търговія, ако тя дѣйствуваше тѣй; и въ най-простыты ѣ дѣла, тя отпуща всичкото възможно распространіе на правилото, което наръжда поведеніето ѣ: да купува колкото е възможно най-ефтино, за да продава най-сжнѣ колкото ся може. Още единъ пѣтъ, потрѣбно е да прѣправимъ стореното по злополучіе сливаніе между търговията, която, като улеснява промѣняваніята, умножава особеното доброминуваніе и общето богатство; и печялбата, что запира мѣнѣтъ на работата, като въспира обръщаніето на произведеніята, и убогатява единъ малакъ брой жителе за вреда на множеството.

Хората поискаха да направятъ между печялбата и врьхната едни разликѣ, что е мѣчно да ся опрѣдѣли: тѣи я намиратъ